

Obsah

Acknowledgment	15
Úvod	16

I. kapitola - Filosofická perspektiva

(Vášeň Søren Kierkegaarda)

1 SØREN KIERKEGAARD – ČLOVĚK A MYSLITEL	23
1.1 Důležité životní mezníky	23
1.1.1 Narození a dětství	23
1.1.2 Studium a Regina	24
1.1.3 Práce a poslání	25
1.1.4 Boj proti „oficiálnímu křesťanství“ a smrt	26
1.2 Dílo a myšlení	27
1.2.1 Rané spisy a první spisovatelské období	27
1.2.2 Druhé spisovatelské období a poslední roky života	29
1.2.3 Vliv Kierkegaardových myšlenek na další myslitele	31
2 POJEM „VÁŠEŇ“ VE SPISECH	
SØRENA KIERKEGAARDA	34
2.1 Vášeň ve všeobecnosti	34
2.2 Vášeň v estetickém smyslu	39
2.3 Vášeň v etickém smyslu	40
2.4 Vášeň v náboženském smyslu	42
3 VÁŠEŇ JAKO ETICKÝ POJEM	44
3.1 Etické stádium ve spisu <i>Bud' – anebo</i>	44
3.2 Etické stádium ve spisu <i>Bázeň a chvění</i>	48
3.3 Etické stádium ve spisu <i>Opakování</i>	51
3.4 Etické stádium ve spisu <i>Stádia na cestě životem</i>	53
4 VÝZNAM VÁŠNĚ PRO ETICKÉ CHOVÁNÍ	57
4.1 Vášeň v novověké filosofii	57
4.2 Vášeň a etické chování	60

5 POROVNÁNÍ KIERKEGAARDOVY DOBY SE SOUČASNOSTÍ	65
5.1 Kierkegaardova doba	65
5.1.1 Všeobecná charakteristika Kierkegaardovy doby	65
5.1.2 Kierkegaardova charakteristika jeho doby	67
5.2 Podobnost a rozdíly mezi Kierkegaardovou dobou a současností	73

II. kapitola - Teologická perspektiva

(Etika Dietricha Bonhoeffera)

1 ŽIVOTOPIS DIETRICH A BONHOEFFERA (1906-1945)	83
1.1 Dětství a dospívání (1906-1922)	83
1.2 Studium (1923-1927)	84
1.3 Působení na univerzitě (1928-1934)	86
1.4 Působení v ilegálních a sběrných seminářích (1935-1940)	88
1.5 Práce ve zpravodajské službě, uvěznění a konec života (1941-1945)	89
1.6 Shrnutí	91
2 AKTUÁLNOST PROBLÉMU, VÝBĚR PRAMENŮ A METODIKA	92
2.1 Aktuálnost tématu	92
2.2 Výběr pramenů	94
2.2.1 Vymezení tvůrčích období Dietricha Bonhoeffera	94
2.2.2 Primární prameny	94
2.2.3 Problém pramene Etika	95
2.3 Metoda	97
2.4 Shrnutí	97
3 DOSAVADNÍ STAV BĚDÁNÍ V BONHOEFFEROVĚ ETICE	99
3.1 Etika zodpovědnosti (Verantwortungsethik)	99
3.2 Situační etika (Situationsethik)	100
3.3 Etika míru (Friedensethik)	101
3.4 Etika konkrétních přikázání (Ethik des konkreten Gebotes)	103
3.5 Shrnutí	104

4 Vlivy na utváření Bonhoefferovy situační etiky a její aplikační konkretizace	105
4.1 Vnitřní personální vlivy na utváření	
Bonhoefferova myšlení	105
4.1.1 Vnitřní proměna v roce 1932	105
4.1.2 Návrat do Německa v roce 1939 jako projev	
etické zodpovědnosti za vlastní národ	108
4.1.3 Vězení i jako příležitost k osobnostnímu dozrávání	111
4.2 Nová eticky nezodpovědná rozhodnutí	
Národního socialismu v Německu	112
4.2.1 Politická situace v roce 1933	112
4.2.2 Nadřazenost árijské rasy a židovská problematika	114
4.2.3 Zákon o sterilizaci	116
4.2.4 Požadavek čisté rasy v manželství	116
4.2.5 Legislativní zavedení euthanasie	117
4.3 Vlivy filozofických koncepcí	117
4.3.1 Georg Friedrich Hegel (1770-1831)	118
4.3.2 Immanuel Kant (1724-1804)	119
4.3.2 Friedrich Theodor Vischer (1807-1887)	120
4.3.3 Søren Aabye Kierkegaard (1813-1855)	121
4.3.4 Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900)	121
4.4 Vlivy teologických koncepcí	123
4.4.1 Reinhold Seeberg (1859-1935)	123
4.4.2 Karl Holl (1866-1926)	124
4.4.3 Rudolf Bultmann (1884-1976)	124
4.4.4 Karl Barth (1886-1968)	124
4.4.5 Friedrich Gogarten (1887-1968)	125
4.5 Shrnutí	125
5 BONHOEFFEROVA SITUAČNÍ ETIKA JAKO	
ZODPOVĚDNÁ ETIKA PŘIMĚŘENÁ SKUTEČNOSTI	127
5.1 Vztažnost ke konkrétnímu Ty	127
5.2 Zodpovědnost	128
5.3 Vina a osvobozené svědomí	130
5.3 Okamžik	131
5.4 Svoboda člověka	131
5.5 Přiměřenost skutečnosti	
(wirklichkeitsgemäßes Handeln)	133

5.5.1 Přiměřené jednání v konkrétní situaci	133
5.5.2 Přiměřené jednání a jeho obecný rozměr	134
5.5.3 Přiměřené jednání vědomé a nevědomé	135
5.6 Jednání člověka jako čin předposlední	136
5.7 Bonhoefferova zodpovědná situační etika přiměřená skutečnosti	138
5.8 Shrnutí	140
6 BONHOEFFEROVA APLIKOVANÁ ETIKA	141
6.1 Přirozený život	141
6.2 Biotika	141
6.2.1 Euthanasie	142
6.2.1.1 Ochrana života před svévolným zabitím	142
6.2.1.2 Ohleduplnost k nemocnému	143
6.2.1.3 Ohleduplnost ke zdravím lidem	144
6.2.2 Sebevražda	146
6.2.2.1 Sebevražda jako specificky lidský čin	146
6.2.2.2 Sebevražda jako poslední ospravedlnění a smysl člověka	147
6.2.2.3 Zavrženíhodnost sebevraždy	147
6.2.2.4 Sebevražda jako oběť života pro druhého	149
6.2.2.5 Sebevražda v konkrétní situaci	150
6.2.3 Zabití nepřítele	152
6.2.4 Sterilizace	153
6.2.5 Potrat	154
6.2.6 Antikoncepce	155
6.3 Sociální etika	156
6.3.1 Volba životního partnera	156
6.3.2 Tělesný trest	157
6.3.3 Lež	158
6.4 Politická etika	160
6.4.1 Politická autorita	161
6.4.1.1 Objevení myšlenky vůdce	161
6.4.1.2 Pozitivní význam vůdce	162
6.4.1.3 Autorita zdola a seshora	162
6.4.2 Pacifismus	163
6.4.3 Politické jednání církve	164
6.4.4 Je konspirace vraždou, mučednictvím nebo zradou?	166
6.5 Shrnutí	168

7 PŘÍNOS BONHOEFFEROVY ZODPOVĚDNĚ SITUAČNÍ ETIKY PŘIMĚŘENÉ SKUTEČNOSTI	169
---	-----

III. kapitola - Technologická perspektiva

(Etické výzvy současných nanotechnologií)

1 NANOTECHNOLOGIE V KONTEXTU SOUČASNOSTI	175
1.1 Definice nanotechnologie	175
1.2 Postavení nanoetiky	177
1.3 Nanotechnologická revoluce	178
1.3.1 Energetická krize	180
1.3.2 Nedostatek pitné vody	181
1.3.3 Zdravotnictví	182
1.3.4 Environmentalistika	184
1.3.5 Informační technologie	185
1.3.6 Kosmický prostor	186
1.4 Komplexita a neurčitost	187
1.4.1 Kvantové paradigma	187
1.4.2 Předvídatelnost	188
1.4.3 Komplexita	189
1.4.4 Neurčitost	190
1.5 Shrnutí	190
2 SINGULARITA	192
2.1 Problém singularity	192
2.1.1 Asimovo řešení	193
2.1.2 Kritická analýza	193
2.1.3 Dreyfusův model	195
2.1.4 Athertonův model	196
2.2 Eschatologická dimenze	198
2.2.1 Kosmos v čase	198
2.2.2 Cyklická koncepce	199
2.2.3 Lineární koncepce	200
2.2.4 Vědecká koncepce	202
2.3 Shrnutí	205
3 KYBERPROSTOR	207
3.1 Fenomén kyberprostoru	207
3.2 Problém umělé inteligence	208
3.2.1 Kritérium řešení problémů	208

3.2.2 Kritérium činů v prostředí	210
3.2.3 Kritérium kvality vztahů	210
3.2.4 Kritérium emocionality	211
3.3 Ambivalence kyberprostoru	213
3.3.1 Závislost	213
3.3.2 Násilí	215
3.3.3 Psychologický efekt	216
3.3.4 Edukační efekt	217
3.4 Sociální rozměr virtuální reality	218
3.4.1 Ztráta kontaktu s realitou	218
3.4.2 Problém osobní identity	220
3.4.3 Virtualita vztahů	221
3.4.3.1 Iluze přátelství	222
3.4.3.2 Absence reciprocity	223
3.4.3.3 Fenomén narcismu	223
3.5 Shrnutí	225
4 ETICKÁ DIMENZE NANOTECHNOLOGIE	226
4.1 Fenomén technologie	226
4.1.1 Dvojí hledisko	227
4.1.2 Význam technologie	229
4.1.3 Fenomén Amiš	230
4.2 Teologický pohled	232
4.2.1 Význam teologie	232
4.2.2 Mandát člověka	233
4.2.3 Hermeneutický rámec	234
4.3 Náboženský rozměr	236
4.3.1 Pohled křesťanství	236
4.3.2 Pohled islámu	239
4.3.2.1 Koncepce „vice-regenta“ v Koránu	239
4.3.2.2 Etický konflikt v islámu	240
4.3.3 Pohled judaismu	241
4.3.4 Pohled TAO	242
4.3.5 Pohled ZEN	243
4.4 Problém transhumanismu	243
4.5 Ellulova kritika	246
4.6 Problém intelektuálního vlastnictva	249
4.7 Shrnutí	254

5 ETICKÁ VÝCHODISKA	256
5.1 Etický relativismus	256
5.2 Utilitarismus	258
5.3 Deontologický přístup	260
5.4 Teleologická dimenze	261
5.5 Shrnutí	264
 Závěr	267
Résumé	271
Recenze	274
Poděkování	289
Seznam použité literatury	291